

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2018/0252

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 23. juli 2018 fra Hildur og Magnar Arnstads stiftelse på Stiftelsestilsynets vedtak av 4. juli 2018.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå søknad av 12. mars 2018 om å omdanne Hildur og Magnar Arnstads Stiftelse. Det er søkt om tillatelse til at stiftelsens midler overføres til en bankkonto som disponeres av et styre som foretar utdelinger i tråd med stiftelsens formål. Midlene skal bokføres i regnskapet til Helse Nord-Trøndelag HF og revideres sammen med helseforetaket uten at kostnader belastes bankkontoen. Søknaden er begrunnet med at midler som kan utdeles til stiftelsens formål er betraktelig redusert de siste årene på grunn av lav avkastning og uendrede driftskostnader.

Avslaget på søknaden er begrunnet med at det i realiteten søkes om en avvikling av stiftelsen med utdeling av restmidlene til Helse Nord-Trøndelag HF. Stiftelsestilsynet er kommet til at vilkårene for opphevelse ikke er tilstede når stiftelsen faktisk har foretatt utdelinger i alle årene fra 2013 til 2017.

Spørsmålet i klagesaken er om det er en saksbehandlingsfeil at Stiftelsestilsynet har behandlet søknaden som en søknad om å oppheve stiftelsen.

1. Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkeoven, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok leder Hanne Ombudstvedt og medlemmene Caroline D. Ditlev-Simonsen og Henning Sollid.

2. Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Hildur og Magnar Arnstads stiftelse, org.nr. 981 709 187, ble opprettet på grunnlag av Magnar Arnstads testamente av 21. april 1996.

Stiftelsens formål er angitt i vedtektene punkt 4:

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

«Stiftelsens formål er å gi støtte til trivselstiltak for barn som er pasienter ved Helse Nord-Trøndelag HF og/eller forskning relatert til sykdommer hos barn som behandles ved sykehusene. Dette skal være forskning foretatt i samarbeid med Helse Nord-Trøndelag HF.»

Det følger av stiftelsens vedtekter punkt 2 at stiftelsens grunnkapital utgjør kroner 2 745 730 og at grunnkapitalen er urørlig. Av vedtektsbestemmelsen fremgår det også at stiftelsen skal gjøres inntektsbringende ved at grunnkapitalen skal plasseres på høyrentekonto i godkjent bankinstitusjon, og at grunnkapitalen årlig skal tilføres minimum ti prosent av avkastningen.

Videre fremgår det at *«[r]esten av avkastningen minus utgifter til stiftelsens drift, kan utdeles til stiftelsens formål»*.

Egenkapitalen til stiftelsen var per 31. desember 2017 kroner 2 793 044, hvorav kroner 37 268 utgjorde rørlig kapital.

I styremøte 1. november 2017 vedtok styret å søke *«om omdanning av stiftelsen, slik at midlene blir fristilt»*. I styrevedtaket er det vist til at vesentlige deler av de årlige tilgjengelige midler medgår til å dekke revisjon og avgift til Lotteri- og Stiftelsestilsynet. Ved en fristilling av midlene vil dette føre til utdelinger som er mer i tråd med testators hensikt med stiftelsen. Det fremgår av søknaden at midlene vil overføres til en egen bankkonto og skal revideres sammen med Helse Nord-Trøndelag HF. Det skal fortsatt være et styre som foretar utdeling av midler, og dette skal skje i henhold til stiftelsens formål.

Stiftelsestilsynet avsto klagers søknad om omdanning i vedtak av 4. juli 2018 (heretter vedtaket). Vedtaket ble påklaget 23. juli 2018. Det er i klagen anført at det ikke er søkt avvikling av stiftelsen, men en omdanning som redegjort for i søknaden.

Stiftelsestilsynet har vurdert klagen, men har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Saken ble oversendt Stiftelsesklagenemnda ved brev av 29. juli 2018.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3. Rettslig grunnlag for vedtaket

Stiftelsestilsynets avslag er begrunnet med at vilkårene for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd ikke er oppfylt. Etter bestemmelsen kan omdanning foretas når en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen:

«a) ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,

b) er åpenbart unyttig,

c) er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller

d) er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig.»

4. Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 4. juli 2018 lyder:

«Vi avslår søknaden om opphevelse av HILDUR OG MAGNAR ARNSTADS STIFTELSE, org.nr. 981 709 187.»

Stiftelsestilsynet bemerker innledningsvis at de forstår søknaden slik at det i realiteten søkes om en avvikling av stiftelsen, med utdeling av restmidlene til Helse Nord-Trøndelag HF, dog slik at midlene skal være øremerket til bruk i tråd med stiftelsens formål og tenkt administrert/kontrollert av et eget styre, og revidert som en del av helseforetakets økonomi.

Stiftelsestilsynet mener at stiftelsesloven § 45 bokstav d, som stiftelsen har vist til i sin søknad, ikke er relevant.

Stiftelsestilsynet har lagt til grunn at det i søknaden er anført avvikling med hjemmel i § 46 første ledd bokstav a, subsidiært med hjemmel i bokstav b-d. Stiftelsestilsynet har vurdert at ingen av de alternative vilkår for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd er oppfylt.

Fra vedtaket gjengis:

«Vi legger til grunn at formålet er mindre kapitalkrevende, særskilt den delen som går ut på å støtte trivselstiltak, og at selv mindre utdelinger vil realisere formålet på en rimelig måte.

Kapitalutviklingen vil til enhver tid avhenge av det gjeldende avkastningsnivået, og avkastningen vil derfor i enkelte perioder kunne bli lavere enn det som er normalt. Det bemerkes da også at avkastningen i 2017 på kr 19 647 av en egenkapital på 2 794 044 (ved årsslutt) gir en avkastning på om lag 0,7 %, som selv i dagens rentemarked er lavt. Styret bør derfor vurdere om en alternativ bankplassering, alternativt plassering i indeksfond eller tilsvarende kan gi en høyere avkastning uten å gi en unødig økning i risiko.

I vurderingen legges også de siste års regnskaper til grunn, hvoretter stiftelsen har hatt en årlig avkastning i perioden 2013-2017 mellom kr 19 647 og kr 71 031. Ifølge årsregnskapene er det i perioden 2013 til 2017 delt ut hvert år og totalt utdelt 220 634 kroner. Det har vært grunnlag for utdelinger, og det kan ikke sies at stiftelsens utdelingsmuligheter har vært helt minimale. Stiftelsen har derfor hatt muligheter til å tilgodese formålet på en rimelig måte.

På bakgrunn av dette mener Stiftelsestilsynet at det ikke er godtgjort at vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a, om at stiftelsen ikke lar seg etterleve, er oppfylt.

Stiftelsestilsynet kan heller ikke se at begrunnelsen for opphevelsen faller inn under vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav b, c og d at stiftelsen er blitt åpenbart unyttig, er i strid med oppretters forutsetninger, eller er blitt åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig

Stiftelsestilsynet ønsker å tilføye at et mindre inngripende tiltak enn opphevelse av stiftelsen for eksempel vil være sammenslåing av stiftelser eller endring av vedtektene for å gjøre stiftelsens kapital rørlig, jf. stiftelsesloven § 47 første ledd. Det burde også være mulig å få bedre avkastning gjennom å vurdere plassering av stiftelsens midler som angitt ovenfor. Dersom situasjonen med lave renter skulle fortsette, vil dette være tiltak styret må vurdere, før dere kan fatte vedtak om opphevelse.»

5. Klagers anførsler

Klager ber om en ny vurdering av søknaden. Stiftelsestilsynet har etter klagers oppfatning feilaktig vurdert dette som en søknad om avvikling av stiftelsen. Det stiftelsen har søkt om er omdanning ved at «midlene blir fristilt», samt at stiftelsens navn endres til «Hildur og Magnar Arnstads gavekonto». Klager har vist til stiftelsesloven § 45 bokstav d, jf. § 46 første ledd bokstav a.

Klagers anførsler kan oppsummeres slik:

- Regnskapene for de siste fem årene viser synkende rentenivå hvilket har medført at stiftelsens avkastning har blitt betraktelig redusert, mens driftskostnadene har vært uforandret. Det har medført at en økende andel av stiftelsens tilgjengelige midler for utdeling har blitt betraktelig redusert.
- Ved å fristille kapitalen vil stiftelsens formål bli ivaretatt på best mulig måte. Per i dag går vesentlige deler av de årlige tilgjengelige midler til å dekke utgifter til revisjon og avgift til Lotteri- og Stiftelsestilsynet. Det betyr at størrelsen på tilgjengelige midler som kan utdeles til stiftelsens formål er betraktelig redusert. En fristilling av kapitalen vil medføre at disse midlene kan deles ut til stiftelsens formål, og være mer i tråd med givers/testators hensikt med stiftelsen.
- De fristilte midlene skal fortsatt stå på egen bankkonto, og vil revideres sammen med helseforetaket som helhet. Det vil ikke bli foretatt internfakturering for utgifter til dette.
- Hildur og Magnar Arnstads gavekonto skal også etter omdanning ha et styre som foretar utdeling av midler. Styret utvides til fem medlemmer.

6. Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Ved brev av 29. august 2018 har Stiftelsestilsynet oversendt klagen til Stiftelsesklagenemnda til avgjørelse.

Stiftelsestilsynet viser til sitt vedtak og gjentar at stiftelsesloven § 45 bokstav d gjelder frigjøring av båndlagt eiendom og ikke regulerer det aktuelle spørsmålet. En eventuell søknad om å gjøre kapitalen ubundet kan gjøres som vedtektsendring, uten opphør av stiftelsen.

Søknaden er en søknad om opphevelse da det bærende argument i begrunnelsen for omdanning synes å være besparelse av kostnader til revisor og gebyr til Stiftelsestilsynet. Slike kostnader kan kun bespares med at stiftelsen opphører som rettssubjekt.

Stiftelsestilsynet viser til at stiftelsen har lagt til grunn at stiftelsens «innhold vil fortsette i en form for gavekonto (på egen konto) med eget styre under Helse Nord-Trøndelag HF, men ikke som eget rettssubjekt, ei heller som en stiftelse. Stiftelsens bruk av begrepet å «fristille» stiftelsens midler er vanskelig å forstå på annen måte enn at stiftelsen deler ut midlene til Helseforetaket. Forståelsen styrkes av at stiftelsen har gått bort i fra betegnelsen «vedtekter» og over til «retningslinjer». At stiftelsen ønskes omgjort til en enhet innad i helseforetaket synes å være basert på manglende forståelse for et av stiftelsesformens særtrekk, nemlig at stiftelser er eierløse. En stiftelse kan ikke sammenslås/fusjoneres med annet enn en annen stiftelse.»

7. Stiftelsesklagenemndas vurdering

Stiftelsesloven § 45 definerer omdanning og gir eksempler på hva en omdanning kan gå ut på. Bestemmelsens annet ledd bokstav d nevner som eksempel «*at båndlagt eiendom som tilhører stiftelsen, frigis*». Typisk vil dette være rådighetsbegrensninger som etter stiftelsesgrunnlaget eller vedtektene er påheftet stiftelsens faste eiendom.

Hildur og Magnar Arnstads stiftelse sine eiendeler består utelukkende av penger plassert som bankinnskudd. Det er søkt om tillatelse til å overføre alle midler fra dagens høyrentekonto til en bankkonto under Helse Nord-Trøndelag HF.

Stiftelsesklagenemnda vil innledningsvis bemerke at det er helt på det rene at stiftelsesloven § 45 annet ledd bokstav d ikke kommer til anvendelse i klagers tilfelle.

Stiftelsesklagenemnda finner ikke at det foreligger en saksbehandlingsfeil ved at Stiftelsestilsynet har behandlet klagers søknad som en søknad om avvikling av stiftelsen. Når hele stiftelsens formuesmasse skal videreføres utenfor stiftelseslovens system, bryter det med selve definisjonen av hva som er en stiftelse, jf. stiftelsesloven § 2. Det vil dessuten være i strid med stiftelsens vedtekter, jf. blant annet stiftelsesloven § 3. Stiftelsesklagenemnda tiltrer Stiftelsestilsynets vurdering av at de materielle vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd må være oppfylt.

Etter vedtektene punkt 2 kan styret disponere inntil 90 prosent av den årlige avkastningen til formålsrealisering. Spørsmålet er om 90 prosent av den nominelle avkastningen er tilstrekkelig til å realisere formålet. I 2015 ble det delt ut kroner 59 136, i 2016 kroner 36 456 og i 2017 kroner 30 505. I årsregnskapene er de nevnte utdelinger behandlet som en regnskapsmessig kostnad, årsresultatet har derfor vært negativt i alle disse tre driftsårene. Vurderes utdelinger som en disponering av stiftelsens resultat, har stiftelsens resultat vært positivt i de samme årene.

Stiftelsesklagenemnda ser at dagens rentesituasjon sammen med vedtektsbestemmelsen om urørlig grunnkapital gjør at utdelingene fra stiftelsen blir mindre. Dette medfører ikke i seg selv at stiftelsens formål ikke etterlevs. Stiftelsen har ikke et formål som krever store utdelinger for å kunne etterlevs. Stiftelsesklagenemnda viser til at det faktisk har vært grunnlag for utdelinger, og at selv mindre beløp fra stiftelsen gjør at dens formål etterlevs. Nemnda har etter dette kommet til at vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a ikke er oppfylt. At stiftelsen må ha revisor og betale en årlig avgift til Stiftelsestilsynet er krav etter loven og følgelig ikke et moment som tilsier at stiftelsen bør kunne avvikles.

Etter stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav d vil omdanning kunne foretas der en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for en stiftelsen, "*er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig*". Bestemmelsen i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav d åpner ikke for vedtektsendring ut fra en ren hensiktsmessighetsbetraktning, jf. kvalifikasjonskravet «*åpenbart*». Det er dermed ikke nok at en annen ordning vil være mer heldig eller fornuftig.

Nemnda vil avslutningsvis bemerke at det er styrets ansvar å vurdere andre og mindre inngripende tiltak for formålsrealisering. For eksempel vil en godkjent endring av vedtektene punkt 2 og punkt 6 kunne frigjøre midler til utdeling i samsvar med formålet.

Klagen tas etter dette ikke til følge.

8. Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 4. juli 2018 opprettholdes.

Vedtaket er enstemmig.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Ålesund, 20. februar 2019

Hanne Ombudstvedt
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk